

ФІЛЬТРИ ПРИ НАДАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПРАЦЕЗДАТНОМУ НАСЕЛЕННЮ: МОЖЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЇ

©2023 ПЕРЕГУДОВА Т. В.

УДК 364(477)
JEL: H53; I38

Перегудова Т. В. Фільтри при наданні соціальної допомоги працездатному населенню: можливості інституціалізації

Метою статті стало дослідження соціального захисту працездатного населення в контексті систематизації фільтрів при визначенні адресної групи бенефіціарів з окресленням шляхів подальшого реформування соціального захисту з оптимізацією процесу фільтрації. У процесі дослідження нормативно-правових актів, які регулюють соціальний захист, нами виявлено такі фільтри, що використовуються для відсіву претендентів та формування адресної групи отримувачів допомоги: страховий випадок; обумовленість соціальної допомоги; фінансова спроможність особи, родини; участь особи в загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні; участь в активних програмах зайнятості; прив'язка розміру допомоги до соціальних стандартів та/або наявність попередніх єдиних внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з урахуванням страхового стажу та розміру заробітної плати. У результаті дослідження виявлено дискусійні аспекти при формуванні процесу фільтрації населення з позицій визначення адресної групи осіб. З метою інституціалізації системи соціального захисту працездатного населення сформувано такі пропозиції: оцінювання фінансової спроможності особи має відбуватися на основі справедливих соціальних стандартів; система соціального захисту для працездатних осіб має будуватися шляхом стимулювання робити соціальні внески, бути учасником загальнообов'язкового державного соціального страхування; обов'язкова участь працездатних осіб у програмах зайнятості для підтримки її конкурентоспроможності на ринку праці, формування мотивації соціальної участі у соціально-трудовах відносинах для сприяння особі вийти зі стану бенефіціару; спрощення процедур та обмежень, які перешкоджають отриманню допомоги; в деяких видах допомоги слід посилити її обумовленість для підвищення якості формування людського капіталу; зміцнення нагляду та застосування відповідних норм стосовно неформальної зайнятості, зокрема шляхом кращої координації дій відповідних структур влади; проведення кампаній із підвищення соціальної обізнаності щодо негативних наслідків неформальної зайнятості для соціального захисту.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна допомога, працездатне населення, фільтри при визначенні бенефіціарів, ефективність соціальної політики, соціальна якість, соціальна інклюзія, людський капітал.

Табл.: 1. **Бібл.:** 13.

Перегудова Тетяна Вячеславівна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник сектора економіки праці, відділ соціо-економіки праці, Інститут економіки та прогнозування НАН України (вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна)

E-mail: ptv_tat@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3093-6104>

UDC 364(477)
JEL: H53; I38

Perehudova T. V. Filters in Providing Social Assistance to the Working Population: Possibilities of Institutionalization

The purpose of the article was to study the social protection of the able-bodied population in the context of the systematization of filters when determining the target group of beneficiaries with an outline of the ways of further reforming social protection with the optimization of the filtering process. In the process of researching legal acts that regulate social protection, we discovered the following filters, which are used to screen out applicants and form an address group of aid recipients: insurance case; conditionality of social assistance; financial capacity of a person or a family; a person's participation in the mandatory State social insurance; participation in active employment programs; tying the amount of assistance to social standards and/or the presence of previous uniform contributions to the mandatory State social insurance, taking into account insurance experience and the amount of wages. As a result of the study, debatable aspects were revealed in the formation of the population filtering process from the standpoint of defining the target group of persons. In order to institutionalize the system of social protection of the able-bodied population, the following proposals have been formulated: the assessment of a person's financial capacity should be based on fair social standards; the system of social protection for able-bodied persons should be built by encouraging them to make social contributions, to be a member of the mandatory State social insurance; mandatory participation of able-bodied persons in employment programs to support their competitiveness on the labor market, formation of motivation for social participation in social-labor relations in order to help a person get out of the status of a beneficiary; simplification of procedures and restrictions that hinder the receipt of assistance; in some types of aid, its conditionality should be strengthened to improve the quality of human capital formation; strengthening supervision and application of relevant norms regarding informal employment, in particular through better coordination of actions of relevant government structures; conducting social awareness campaigns regarding the negative consequences of informal employment for social protection.

Keywords: social protection, social assistance, working population, filters for determining beneficiaries, effectiveness of social policy, social quality, social inclusion, human capital.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 13.

Perehudova Tetiana V. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Sector of Labor Economics, Department of Socioeconomics of Labor, Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine (26 Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: ptv_tat@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3093-6104>

Однією з проблем, яка викликає увагу як світового, так і вітчизняного наукового та політичного суспільств, є нерівність доходів та бідність населення, що негативно впливає на розвиток людського потенціалу країн. Як наслідок створюються нерівні можливості доступу до освіти, медичного обслуговування, гідної праці, що загострює проблему інклюзивного економічного розвитку. Важливою в напрямі зменшення бідності та нерівності доходів населення є подальша інституціоналізація системи соціального захисту в контексті інклюзивного розвитку суспільства, що охоплює питання збільшення соціального добробуту, справедливого соціально-економічного зростання, поліпшення соціальної якості життя.

Переорієнтація на більш ефективні механізми протидії незахищеності та нерівності доходів населення частково можлива шляхом удосконалення системи соціального захисту населення. У цьому контексті ми хотіли б звернути увагу на процес фільтрації при визначенні категорії бенефіціарів соціальної допомоги, дослідження якого дозволить визначити принципи, яких слід дотримуватися при формуванні системи охоплення соціальним захистом. Більш ефективна система охоплення соціальним захистом працездатного населення приведе до посилення інклюзивної поведінки людини з утвердженням стійких норм щодо праці в умовах формальної зайнятості та до подальшого формування робочої сили країни.

Досліджуючи соціальний захист як інститут інклюзивного розвитку, варто звернути увагу на дослідження з питань нормативно-правового забезпечення, на що спрямовано праці таких науковців, як К. Гнатенко [1], В. Мельник [2], О. Соловйов [3] та інших.

Інформаційною базою даного аналізу стали постанова Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505, постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», Закон України «Про зайнятість населення», Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751, інформаційні ресурси Міністерства соціальної політики та інше.

Визначаючи формування якісного інституційного середовища в частині соціального захисту важливим у підвищенні соціальної якості та ефективності соціальної політики, варто дослідити умови фільтрації при визначенні адресної групи отримувачів соціальної допомоги, що позитивно вплине на подолання бідності та нерівності населення шляхом інституціоналізації соціального захисту працездатного населення. У цьому контексті важливо дослідити критерії визначення прав на соціальну допомогу, що вплинуло на визначення мети публікації.

Статтю підготовлено в рамках теми НДР «Відтворення людського капіталу та його використання у повоєнній економіці», код теми 3.1.7.154.

Мета статті – дослідження системи соціального захисту працездатного населення в контексті систематизації фільтрів при визначенні адресної групи бенефіціарів із окресленням шляхів подальшого реформування соціального захисту на основі оптимізації процесу фільтрації.

Варто зазначити, що в Україні закладене інституційне середовище соціального захисту за різними групами охоплення із орієнтацією на дотримання норм Конвенцій ООН, МОП, які ратифіковані в Україні. Разом із тим, реформування соціального захисту відбувається частково, що відображається на рівні ефективності соціальної політики. Залишаються питання, які потребують удосконалення, у т. ч. інституціоналізація соціального захисту відповідно до європейських соціальних стандартів, що відповідає зобов'язанням, які Україна взяла на себе, підписавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Проведений аналіз чинного законодавства в частині соціального захисту працездатного населення доводить наявність аспектів, які потребують удосконалення для підвищення ефективності реформ у соціальній політиці. Так, дискусійними залишаються питання встановлення умов фільтрації при визначенні категорії осіб – отримувачів соціальної допомоги. Некоректність може призвести до зменшення охоплення вразливої групи осіб, а соціальна політика може бути неефективною з позицій захисту від соціальних ризиків та зниження рівня бідності населення. Разом із тим, широке охоплення соціальною допомогою без дієвих заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності людини та залучення до сфери праці, призводить до соціального утримання. Тому виникає питання подальшого пошуку збалансованої системи соціального захисту з наданням допомоги на основі чітких принципів установлення фільтрів для визначення адресної групи осіб.

Для визначення цих фільтрів нами досліджено такі види соціальної допомоги, як допомога по безробіттю; соціальна допомога внутрішньо переміщеним особам (ВПО); допомога самотнім батькам, тобто ті види соціальної допомоги, в коло охоплення яких попадають працездатні громадяни.

У процесі дослідження нормативно-правових актів, які регулюють соціальний захист, нами виявлено такі фільтри, які використовуються для відсіву претендентів та формування адресної групи отримувачів допомоги:

- ✦ страховий випадок;
- ✦ обумовленість соціальної допомоги;
- ✦ фінансова спроможність особи, родини;
- ✦ участь особи в загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні (особа сплатила

або за неї сплачено роботодавцем єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування);

- ✦ участь в активних програмах зайнятості;
- ✦ прив'язка розміру допомоги до соціальних стандартів та/або наявність попередніх єдиних внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з урахуванням страхового стажу та розміру заробітної плати.

Розглянемо детальніше кожний критерій відсіву. Страховий випадок є, безумовно, апріорним фактом для причин на отримання допомоги та визначається в нормативно-правових актах, які регулюють певний вид соціального захисту. Наприклад, у ст. 1, п. 8 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» страховий випадок – це подія, через яку застраховані особи втратили заробітну плату (грошове забезпечення) або інші передбачені законодавством України доходи внаслідок втрати роботи з незалежних від них обставин і зареєстровані в установленому порядку як безробітні, готові та здатні приступити до підходящої роботи і дійсно шукають роботу [4].

Страховим випадком для отримання допомоги ВПО є вимушене залишення свого місця проживання в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [5, ст. 1, п. 1].

Особливості визнання страхового випадку при допомозі на дітей одиноким батькам визначається ст. 18 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» [6].

Щодо наступного фільтра – обумовленість соціальної допомоги, то обумовленість зазначається або в назві відповідних постанов, але в меті надання допомоги, але без наявних механізмів відстеження цілеспрямованості витрат за цим видом допомоги, що, з одного боку, дозволяє населенню на свій розсуд використовувати грошові надходження, а з іншого – робить обумовленість обмеженою, а в деяких випадках, наприклад допомога при народженні дитини, може бути спрямована не на дитину.

Наступним фільтром – умовою для визначення адресної групи отримувачів допомоги – нами визначено фінансову спроможність особи, яка претендує на допомогу. Щодо ВПО, то в постанові Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505, яка наразі втратила чинність, у п. 6 було зазначено, що грошова допомога не призначається у разі, коли: будь-хто із членів сім'ї має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, що розташоване в інших регіонах, ніж тимчасово окуповані території в Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, населені пункти, на території

яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населені пункти, що розташовані на лінії зіткнення, крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується відповідним актом технічного стану; будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку (рахунках) кошти в сумі, що перевищує 25-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб; особам, які перебувають на повному державному утриманні [7].

Щодо допомоги по безробіттю, то фінансова спроможність особи не враховується, і такий фільтр при охопленні допомогою в даному випадку відсутній, що, на наш погляд є справедливим, адже даний вид допомоги має залежати від страхового стажу та соціальних внесків особи.

Але такі підходи було переглянуто в Німеччині. У даному випадку цікавим є досвід реформ Петера Харца та Герхарда Шредера, навколо яких не вщухають дискусії стосовно їх ефективності та доцільності. Відповідно до цих реформ спочатку були полегшені умови звільнення, потім зменшено тривалість виплат допомоги, потім були обмежені умови відмови від підходящої роботи, такі як рівень заробітної плати, місцезнаходження роботи. Варто зазначити, що такі дії призвели до зниження рівня безробіття, але сприяли підвищенню рівня нерівності та поширенню низькооплачуваних робочих місць, судових розглядів щодо коректності вимог до підходящої роботи тощо [8].

Застосування таких реформ можна пояснити тим, що економічні важелі себе вичерпали й тим, що допомога по безробіттю вважалася щедрою в Німеччині та виплачувалася два роки, що не стимулювало швидко повертатися на ринок праці.

Якоюсь мірою такий підхід намагаються застосувати в Україні при обмеженні охоплення допомогою на дитину одиноким батькам. Так, згідно з пропозиціями Міністерства соціальної політики, до сукупного доходу родини при визначенні права на допомогу на дитину одиноким батькам мають враховувати кошти на депозитному банківському рахунку в загальній сумі, що перевищує 100 тис. гривень, або облігації внутрішньої державної позики на загальну суму, що перевищує 100 тис. гривень [9].

Наслідком встановлення такої норми може бути виведення грошей з депозитних рахунків та/або продаж облігацій. З позицій економічної теорії вибір між відкриттям депозиту чи отриманням допомоги на дитину для одиноких батьків буде залежати від фінансових переваг виплат процентів за депозитами чи допомоги.

Нагадаємо, що згідно з чинним законодавством допомога на дитину одиноким батькам надається з урахуванням доходу родини та розміру прожиткового мінімуму, що обмежує коло одиноких батьків, які мають право на грошову допомогу, що, на наш по-

гляд, є несправедливим. Адже є самотні батьки, які є учасниками формування соціального фонду, платниками єдиного внеску, але права на допомогу не мають через занижений розмір прожиткового мінімуму. Тоді як самотні батьки, які, скажімо, працюють у неформальному секторі, таку допомогу будуть отримувати за рахунок тих, хто сплачує соціальні внески.

Вищевикладене актуалізує важливість такої умови-фільтра, як *участь особи в загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні*, яка характерна при допомозі по безробіттю та була зазначена в п. 7 постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505 при визначенні допомоги працездатним ВПО. В інших видах допомоги не простежується ніякої залежності між соціальними внесками та розміром соціальної допомоги. Даний фільтр можна, на наш погляд, застосовувати при визначенні розміру допомоги самотнім батькам і вбудовувати в подальшому в інші види соціальної допомоги, які охоплюють працездатних громадян, для стимулювання формувати їх конкурентну поведінку.

Варто зауважити, що ефективність систем соціального захисту обумовлена не тільки охопленням найбільш вразливої категорії населення та сприянням зниженню рівня бідності та нерівності завдяки соціальній допомозі, а й запобіганням залежності від пільг і допомоги шляхом виходу зі стану бенефіціара, формуючи конкурентну поведінку на ринку праці. Проведений аналіз соціального захисту доводить, що однією з можливостей інституціалізації надання допомоги є розвиток стимулювання бенефіціарів до участі в активних програмах зайнятості, у суспільно-корисних видах робіт.

Тому наступним фільтром, на який варто звернути особливу увагу, є *прив'язка розміру допомоги до соціальних стандартів та до попередніх єдиних внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з урахуванням страхового стажу та розміру заробітної плати*. Страховий стаж і розмір заробітної плати враховується при визначенні розміру допомоги по безробіттю (ст. 21–23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [4]). Частково норма прив'язки до соціальних стандартів виконувалася в постанові Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505, п. 3, де зазначалося таке: для осіб з інвалідністю I гр. – 130% ПМ для осіб, які втратили працездатність; для осіб з інвалідністю II гр. – 115% ПМ для осіб, які втратили працездатність); для осіб з інвалідністю III гр. – 100% ПМ для осіб, які втратили працездатність. Для інших категорій прив'язки до соціальних стандартів не мала. Крім цього, працездатні ВПО мали право на допомогу лише за умови формальної зайнятості. У чинній постанові Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332 прив'язка до соціальних стандартів відсутня: діти та особи з інвалідністю – 3000 грн; дорослі – 2000 грн [10].

На основі проведеного аналізу систем соціального захисту безробітних осіб, ВПО та самотніх батьків наведено систематизацію фільтрів відповідно до видів допомоги (табл. 1).

У процесі дослідження соціального захисту працездатного населення нами виявлено такі проблемні питання при визначенні умов фільтрації:

- ✦ формування умов фільтрації без механізму виконання умов;
- ✦ іноді вимоги не відповідають цілям допомоги;
- ✦ штучно створені умови фільтрації для зменшення охоплення населення;
- ✦ визначення розміру допомоги на основі занижених соціальних стандартів;
- ✦ відсутність або обмеженість обумовленості соціальних трансфертів у деяких видах допомоги, що негативно впливає на якість людського капіталу;
- ✦ відсутність практик підтримки соціально-трудового залучення в системі соціального захисту працездатного населення, окрім соціального захисту на випадок безробіття.

Негативними наслідками наявного є зниження рівня довіри населення до держави та формування опортуністичної поведінки, зменшення зацікавленості людини бути учасником системи соціального страхування, збільшення обсягів неформальної зайнятості, знецінення людського капіталу.

Визначення напрямів подальшого реформування соціального захисту з оптимізацією процесу фільтрації при визначенні адресної групи отримувачів допомоги має базуватися на принципах, закладених у Законі України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [12] та в Законі України «Про зайнятість населення» [13].

Підвищення якості соціального захисту в контексті посилення інклюзивної політики працездатного населення можливе шляхом удосконалення критеріїв охоплення. Так, оцінювання фінансової спроможності особи має відбуватися на основі справедливих соціальних стандартів. Водночас, система соціального захисту для працездатних осіб має будуватися шляхом стимулювання робити соціальні внески, бути учасником загальнообов'язкового державного соціального страхування, тобто при визначенні розміру допомоги має бути встановлена залежність між сплаченим ЄСВ і розміром допомоги. Слід посилити обов'язковість участі працездатних осіб у програмах зайнятості для підтримки їх конкурентоспроможності на ринку праці та формування мотивації соціальної участі в соціально-трудових відносинах – з метою виходу особи зі стану бенефіціара. Для цього слід посилити співпрацю між інститутами ринку праці та соціального захисту. На наш погляд, система соціального захисту має розвиватися за інклюзивними принципами, коли розмір допомоги прив'язаний до соціальних

Таблиця 1

Фільтри при призначенні соціальної допомоги на прикладі допомоги внутрішньо переміщеним особам, безробітним та одиноким батькам

Вид допомоги	Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам		Допомога по безробіттю (згідно із Законом України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»)	Допомога на дітей одиницями батькам		Пропозиції Міністерства соціальної політики [9]
	Постанова Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 505 (втратила чинність)	Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332, чинна		(згідно із Законом України «Про допомогу сім’ям з дітьми» [6], постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751 [11])	У редакції до 2016 р.	
Фільтр						
Страховий випадок	+	+	+	+	+	+
Фінансова спроможність особи	+	-	-	-	+	+
Особа є учасником загальнообов’язкового державного соціального страхування (особа сплатила або за неї сплачено роботодавцем єдиний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування)	+	-	+	-	-	-
Обумовленість соціальної допомоги	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-
Участь в активних програмах зайнятості	+	-	+	-	-	-
Прив’язка розміру допомоги до соціальних стандартів та/або до попередніх єдиних внесків на загальнообов’язкове державне соціальне страхування.	+/-	-	+	-	+	+

Джерело: складено за інформацією офіційного сайту rada.gov.ua

внесків людини, що робить її активним учасником соціально-трудова відносин і стимулює залучатися до складу робочої сили. Такі практики також є відомими у світі та зустрічаються в соціальній політиці США та європейських країн.

Процедура отримання допомоги має спрощуватися. У цьому контексті варто зауважити, що в Україні активно розвиваються цифрові можливості щодо соціального захисту, що поліпшує можливості людини зробити заявку, подати документи та оформити допомогу.

У деяких видах допомоги слід посилити її обумовленість для підвищення якості формування людського капіталу.

Необхідне зміцнення нагляду та застосування відповідних норм стосовно неформальної зайнятості, зокрема шляхом кращої координації дій відповідних структур влади.

Важливим також є проведення кампаній із підвищення соціальної обізнаності щодо негативних наслідків неформальної зайнятості для соціального захисту.

ВИСНОВКИ

Соціальний захист населення має розвиватися з урахуванням сучасних концепцій людського розвитку, гідної праці, соціально відповідального бізнесу, інклюзивного розвитку та враховувати як соціальні, економічні, так і інституційні аспекти його формування. У зв'язку з необхідністю інституціалізації системи соціального захисту нами було досліджено фільтри за окремими видами соціальної допомоги.

Проведений аналіз законодавства з питань соціального захисту працездатного населення дозволив виявити проблемні питання при визначенні категорій осіб, які потребують соціальної допомоги, та запропонувати шляхи вдосконалення процесу фільтрації, що дозволить уникнути інституційних пасток у соціальних реформах і підвищити ефективність соціальної політики. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гнатенко К. Принципи соціального забезпечення – основа галузі права соціального забезпечення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 2. С. 52–55.
DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2\(31\).564](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2(31).564)
2. Мельник В. Принципи соціального страхування осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 133–138. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/8/26.pdf>
3. Соловійов О. В. Правові принципи соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. *Право та інновації*. 2020. № 3. С. 83–89.
DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-3\(31\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-3(31)-13)
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від

- 02.03.2000 р. № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
5. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
6. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 р. № 2811-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 01.10.2014 р. № 505. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-п#Text>
8. Алабужин І. Бедный родственник брюссельской бюрократии. *Експерт*. 2019. № 44 (29 октября – 4 ноября). С. 50–55. URL: <https://aurora.network/articles/10-vlast-i-obshhestvo/62814-bednyy-rodstvennik-brjussel-skoj-bjurokratii>
9. В Україні матері-одиначки можуть втратити виплати від держави: відомі деталі // Голос Карпат. 19.02.2023. URL: <https://goloskarpat.info/society/63f266ea59eff/>
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-п#Text>
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27.12.2001 р. № 1751. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-п#Text>
12. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
13. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

REFERENCES

- Alabuzhin, I. "Bednyy rodstvennik briusselskoj byurokratii" [Poor Relative of the Brussels Bureaucracy]. *Ekspert*. 2019. <https://aurora.network/articles/10-vlast-i-obshhestvo/62814-bednyy-rodstvennik-brjussel-skoj-bjurokratii>
- Hnatenko, K. "Pryntsyupy sotsialnoho zabezpechennia – osnova haluzi prava sotsialnoho zabezpechennia" [Principles of Social Security – The Basis of the Field of Social Security Law]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, no. 2 (2020): 52–55.
DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2\(31\).564](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2(31).564)
- [Legal Act of Ukraine] (1992). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-п#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-п#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-п#Text>

Melnyk, V. "Pryntsypy sotsialnoho strakhuvannia osib z invalidnistiu: teoretyko-pravovyi aspekt" [Principles of Social Insurance for Persons with Disabilities: Theoretical and Legal Aspect]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo*

i pravo, no. 8 (2018): 133-138. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/8/26.pdf>

Soloviov, O. V. "Pravovi pryntsypy sotsialnoho strakhuvannia vid neshchasnoho vypadku na vyrobnytstvi ta profesiinoho zakhvoriuvannia" [Legal Principles of Social Insurance Against an Accident at Work and an Occupational Disease]. *Pravo ta innovatsii*, no. 3 (2020): 83-89. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-3\(31\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-3(31)-13)

"V Ukraini materi-odynachky mozhut vtratyty vyplaty vid derzhavy: vidomi detali" [In Ukraine, Single Mothers May Lose Payments from the State: The Details are Known]. *Holos Karpat*. February 19, 2023. <https://goloskarpat.info/society/63f266ea59eff/>